

לקראת שנה חדשה

תפילה

התקופה שלפני ראש השנה הינה תקופה מתאימה להרהורים ולמחשבות. אנשים עורכים סיכומים על אירועי השנה שחלפה ומהרהרים על מה שצופן להם העתיד. זהו זמן של חשבון נפש. בתקופה זו ניתן לטפל במספר נושאים. ביחידה שלפניכם בחרנו במספר שירים העוסקים בנושא התפילה.

אנו מציעות, שלפני הטפול בשירים או אחרי קריאתם, לשוחח על חשיבות ההתבוננות פנימה והמחשבה לפני שמתפללים או מבקשים בקשה. לדון בשאלה מדוע חשוב להקדיש לתפילה או לבקשה מחשבה? מה מבקשים? (דוגמאות) ממי? (ניתן לשוחח על בקשות שאין מאחוריהן מחשבה כגון בספור הדיג ודג הזהב).

תפילה / אלי רוח

את השיר ניתן לתאר כתפילת יחיד.
בעקבות קריאת השיר לשוחח על :
מי מתפלל? מה מבקש? מתי מתפלל? (אין מענה מפורש בשיר אך ניתן לשער שהתפילה מתקיימת בראשית שנת הלימודים ובקרבת השנה הקלנדרית החדשה. כיצד יודעים?)
מה דעתכם על הבקשה/תפילה של גדעון?
ניתן לטפל במבנה השיר : השיר בנוי כפניה, דיבור ישיר לאלוהים.
המלה "אלוהי" עומדת בפני עצמה גם כיוון שזהו נוסח מקובל של פניה וגם מפאת כבודו של אלוהים.
שורות השיר מתחרזות. חריזה מרככת את הפאתוס ומדגישה את העובדה שזו פניה ילדית, שזהו שיר ילדים.

פעילויות

- מה דעתכם על התפילה/בקשה של גדעון?
- האם גם אתם ביקשתם או מבקשים בקשה דומה? אם כן כתבו על הבקשה שלכם.
- מה דעתכם, האם זו בקשה שמתאים לבקש מאלוהים? נמקו את תשובתכם.
- תארו את אופי הבקשה של גדעון. השתמשו במלות תיאור (כגון : אישית, צנועה, חשובה, קשה לביצוע, משמעותית. . .)
- האם לדעתכם מילוי הבקשה תלוי באלוהים? (רק באלוהים?)
- סמנו את חריזה בשיר. מה לדעתכם תורמת חריזה לשיר?

אלוהים עשה / שלומית כהן-אסיף

זוהי תפילה אישית-פרטית שיש בה קורטוב של ציווי: "אלוהים עשה".

בשיחה:

מי מתפלל/ מבקש? כיצד יודעים? מה מבקש? מה דעתכם על הבקשות?
במה שונה הבית האחרון מיתר בתי השיר? מה מוסיף בית זה? (בבית האחרון יש מסתורין, הוא משאיר את הקורא סקרן, מאפשר לו לשער השערות ולא סוגר את השיר).
ניתן להשוות שיר זה לשיר "תפילה" של אלי רווח עם דגש על תפקיד אלוהים בשני השירים.

פעילויות

- ערכו רשימה של הבקשות אותן מבקש הדובר בשיר. נסו למיין את הבקשות (ניתן למיין על פי דברים מוחשיים-יומיומיים ודברים מופשטים)
- כתבו את הבקשות שלכם לקראת השנה החדשה. נסו למיין אותן.
- (בקשות פרטיות, ציבוריות, למען המשפחה; לטווח קצר, לטווח רחוק...)
- ערכו את הבקשות שלכם לפי סדר חשיבות בעיניכם.
- (ניתן לשוחח עם הילדים: על פי מה נקבע ערכן של משאלות/בקשות? חשיבותן לעצמי? למשפחה? לאנשים בסיכון?)
- זו הזדמנות לדון בערכים של יחסי אנוש, ומצבים קיומיים (מזון, בריאות, רווחה לעומת מוצרי צריכה)
- נסו לזהות את לוח הזמנים של השיר.
- בראשית השיר הדובר מבקש שהמשאלות תתקיימנה "היום", בהמשך אין ציון זמן לבקשות, והשיר מסתיים בבקשה שהדובר בוחר לשמור "לפעם אחרת".
- כל בית בשיר נפתח במילים: "אלוהים עשה" פרט לבית האחרון. שערו מדוע?
- למה, לדעתך, מתכוון הדובר בבקשה "עשה שגם אני אשמע את מנגינת הכוכבים"?
- נסו להוסיף בית לשיר ובו כתבו מה לדעתכם יבקש הילד "בפעם אחרת"?

אדון ראש השנה / יעקב סתר

לשיחה: (ניתן להפוך חלק מהנושאים לדיון לשאלות בדף עבודה):

מי הדובר בשיר? כיצד יודעים מי הדובר? (הבקשות עולות מתוך עולם החוויות והצרכים של ילד. בנוסף ניכר שזו מחשבה של ילד שלא מסוגל להפריד בין הצרכים שלו וחגיגת יום ההולדת של אביו. הילד לא מסוגל לדחות ספוקים "וכשאבא קורא לי שיחכה עד שאגמור את המשחק... וכן "ליום ההולדת לאבא שלי תלחש שיקנה לי שעון מתנה")

סוג הבקשות: דברים מחיי היומיום של ילד צעיר ובקשות כלליות (דברים שקשורים ללימודים, למערכות יחסים, בקשות עבור המשפחה, בקשות עבור כלל הציבור. מה מעסיק את הדובר ומה חשוב בעיניו?)
מהי **נימת הבקשה** בשיר? (מצד אחד צניעות והתחשבות באחרים: "אך בין כולם ברוב טובך, עשה שנה טובה גם לי" הדובר מבין שהבקשות שלו הן חלק מבקשות רבות של הציבור. הוא מבין שהוא לא יחיד בבקשותיו מצד שני שימוש חוזר בפועל "עשה" וכן "וליום ההולדת של אבא שלי תלחש שיקנה לי שעון מתנה. . .")

ביטוי פנייה:

אדון ראש השנה,
שלום לך וברכה,
ברוב טובך עשה,
אדון כל יכול,
מר ראש השנה,
אדוני

ניגודיות בדמות הדובר: מצד אחד אגוצנטרי (ראו למעלה) מצד שני מבקש עבור הזולת

"ברך בשבילי, אדון ראש השנה

את אבא ואמא וכל העולם. . . ."

שתי השורות המסיימות שונות בתוכן ובבחירת המילים. במה הן שונות מיתר השיר? מה לדעתך

מתכוון הדובר במילים אלו?

(הביטוי "נפתח דף חדש" הוא ביטוי שהדובר כנראה שמע ממבוגרים)

הפעילויות פותחו ע"י ברקוביץ איריס ולחמן חיה. מרכז תכנון לימודים מכללת בית ברל

© כל הזכויות שמורות למכללת בית ברל